

JOUTSAN KUNTA
Sivistyslautakunta
Länsitie 5
19650 JOUTSA

Lausunto Diaarinumero OKM/57/010/2014

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAEIKSI LUKIOLAIN, AMMATILISESTA PERUSKOULUTUKSESTA ANNETUN LAIN, AMMATILISESTA AIKUISKOULUTUKSESTA ANNETUN LAIN SEKÄ VAPAASTA SIVISTYSTYÖSTÄ ANNETUN LAIN 4 §:N MUUTTAMISESTA

Opetus- ja kulttuuriministeriö pyytää lausuntoa mm. lukiokoulutuksen ja kansalaisopistojen ylläpitäjiltä otsikossa annetun lain muuttamisesta. Lausunto pyydetään toimittamaan viimeistään 17.11.2014 mennessä. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle mahdollisimman pian ja lain on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2017.

Mainitun lain muutosesitys on osa hallituksen rakennepoliittisen ohjelman toimeenpanoa ja sen tavoitteena ovat vahvat koulutuksen järjestäjät ja ylläpitäjät, jotka kykenevät vastaamaan työelämän, yksilöiden ja yhteiskunnan muuttuviin ja kasvaviin osaamistarpeisiin.

Nykyinen lukio- ja vapaan sivistystyön kenttä on hajautunut liiaksi, jotta se kykenisi vastaamaan 2020 -luvun työelämän ja yhteiskunnan haasteisiin. Koulutuksen järjestäjältä edellytetään jatkossa nykyistä parempaa reagointikykyä ja erikoistumista, jotta muutokseen voidaan menestyksellisesti vastata. Hallitus vastaa tavoitteisiin kokoomalla järjestäjäkenttää lukio- ja vapaassa sivistystyössä. Nykyistä vahvemmat järjestäjät voivat käyttää resursseja tehokkaammin koulutukseen ja koulutuksen tuloksellisuuteen. Koulutuksen järjestäjäverkko rakentuisi vahvoista koulutuksen järjestäjistä, jotka palvelevat laajaan alueen tai väestöpohjan koulutustarvetta ja järjestäjien työnjako on alueella selkeä.

Järjestäjäkentän rakenteellisessa kehittämisessä otetaan huomioon koulutuksen alueellinen saatavuus siten, että tavoite koko ikäluokan koulutuksesta toteutuu. Saavutettavuus turvataan siten, että nuorilla on tasapuoliset mahdollisuudet hakeutua joko lukiokoulutukseen tai ammatilliseen koulutukseen. Osaamisen kehittämisen palvelurakenne tarjoaa myös jo työelämässä toimiville aikuisille mahdollisuuden osaamisen päivittämiseen ja uralla etenemiseen.

Tavoitteena on muodostaa lukio- ja ammatillisen koulutuksen ja vapaan sivistystyön koulutuksen järjestäjäverkko joka muodostuisi toimintaedellytyksiltään *vahvoista koulutuksen järjestäjistä*. Koulutuksen järjestäjät tulisivat olemaan nykyistä merkittävästi suurempia. Vahvoilla järjestäjillä olisi mahdollisuudet pitää *kattavaa toimipisteverkkoa* maan eri osissa ja sitä kautta turvata koulutuksen saatavuus maan eri osissa. Asetuksella säädetään tarkemmin hakemusten tekemisestä.

LUKIOKOULUTUS

Hallitus on päättänyt rakennepoliittisen ohjelman toimeenpanosta 29.11.2013, jossa toteutetaan toisen asteen *järjestäjäverkon rakenteellinen uudistaminen*.

3 § Lukiokoulutuksen järjestämisluvut

Lukiokoulutuksen järjestämisluvasta päättäisi opetus- ja kulttuuriministeriö. Pykälässä säädettäisiin niistä tahoista, joille lukiokoulutuksen järjestämislupa voidaan myöntää. Järjestäjätaho voi olla kunta, kuntayhtymä tai rekisteröity yhteisö tai lukiokoulutusta voidaan antaa valtion oppilaitoksessa tai ulkomailla. Koulutus tulisi kyetä antamaan kustannustehokkaasti siihen kohdennettavan valtionrahoituksen turvin opiskelijan joustavia opintopolkuja ja opintovalintoja mahdollistaen.

Lupaharkinnassa otetaan huomioon muun muassa hakijan kulurakenne, arvioitu tulokehitys, opiskelijamäärän vakaus. Koulutuksen järjestäjän tulee osoittaa vakavaraisuutta, että kykenee selviytymään yllättävistä kustannusvaikutuksista esimerkiksi opiskelijamäärän vaihteluista.

Lähtökohtaisesti hakijan tulee pystyä järjestämään koulutus valtion- ja kuntaosuuden turvin laadukkaasti ja tuloksellisesti.

Hakijalla tulee olla käytettävissä pedagogisesti ajanmukaiset, opiskelun kannalta turvalliset ja terveelliset tilat ja välineet sekä koulutustehtävän hoitamiseksi tarvittava määrä kelpoista henkilöstöä. Lupaedellytysten arvioinnissa otetaan myös huomioon yhteistyö alueen yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen sekä alueella toimivien muiden koulutuksen järjestäjien kanssa.

Ehdotettujen säännösten tavoitteena on nykyistä vahvempi lukiokoulutuksen järjestäjien toiminnallinen ja hallinnollinen yhteistyö. Lupaharkinnassa otetaan huomioon muun muassa alueelliset erityispiirteet osana koulutuksen saavutettavuutta. Luvan hakijalla ei olisi lakiin perustuvaa oikeutta lukiokoulutuksen järjestämisluvan saamiseen, vaikka luvan myöntämiselle säädetyt edellytykset täyttyisivät. Luvan perusteella voitaisiin järjestää koulutusta kaikenikäisille opiskelijoille.

Koulutusta ei saa järjestää taloudellisen voiton tavoittelemiseksi. Järjestämisluvassa määrättäisiin kunnat, joissa koulutusta järjestetään, opetuskieli, koulutuksen järjestämismuoto, erityinen koulutustehtävä sekä muut tarpeelliset koulutuksen järjestämiseen liittyvät ehdot. Koulutuksenjärjestäjä päättää oppilaitosten muodostamisesta ja nimistä.

4 § Koulutuksen järjestämisluvan muuttaminen tai peruuttaminen

Koulutuksen järjestämisluvan muuttaminen tai peruuttaminen tapahtuu pääsääntöisesti hakemuksesta, mutta myös ministeriöllä olisi toimivalta muuttaa järjestämislupia seuraavissa tilanteissa, mikäli koulutustarjonta poikkeaa merkittävästi koulutustarpeista tai muut järjestämisluvan edellytykset eivät täyty.

19 § Opiskelijaksi hakeutuminen

Hakumenettelystä säädetään erikseen.

Ehdotetaan siirtymäsäännöstö kaikkien aiemmin myönnettyjen lukiokoulutuksen järjestämislupien voimassaolon päättymisestä ja siitä, että ministeriö myöntää määräaikaisen järjestämisluvan niille nykyisille lukiokoulutuksen järjestäjille, joille ei myönnetä uutta järjestämislupaa. Määräaikainen lupa voitaisiin myöntää, jos se on tarpeen ennen lain voimaantuloa opintojensa aloittaneiden aseman turvaamiseksi. Määräaikainen lupa voidaan myöntää enintään vuoden 2017 loppuun saakka.

LAKI VAPAASTA SIVISTYSTYÖSTÄ ANNETUN LAIN 4 §:N MUUTTAMISESTA

Pykälässä säädetään luvasta ylläpitää vapaan sivistystyön oppilaitosta. Pykälää ehdotetaan lisättäväksi, että taloudellisten edellytysten arvioinnissa otetaan huomioon hakijan toiminta kokonaisuudessaan. Säännös täsmentää sitä, että valtion rahoituksen vähentyessä vapaan sivistystyön oppilaitoksen ylläpitäminen edellyttää taloudellisesti riittävän vahvaa ylläpitäjätahoa. Taloudellisten edellytysten arvioinnissa otettaisiin huomioon hakijan koko toiminnan taloudellinen tilanne. Lisäksi lupaharkinnassa otetaan huomioon oppilaitosten arvo- tai aatetausta tai muu koulutustehtävän tuoma erityisyys sekä syrjäytymistä ehkäisevä työ.

Voimassa olevat vapaan sivistystyön oppilaitosten ylläpitämisluvut säilyisivät ehdotetun lain mukaisina *ylläpitämisluovina*. Ehdotetun lain säännöksiä noudatettaisiin 1.1.2017 alusta voimaan tuleviin ylläpitämislupaa koskeviin päätöksiin.

JOUTSAN KUNNAN LAUSUNTO

Joutsan kunta pitää tarpeellisena esitettyjä lakiehdotuksia lukio- ja ammatillisen koulutuksen sekä vapaasta sivistystyöstä annettujen lakien muuttamisesta. Kuntien taloudellinen tilanne on haasteellinen valtiovalan tekemien rahoitusta koskevien säännösten muuttuessa. Esitetyt valtionosuudet eivät riitä turvaamaan esimerkiksi lukio-koulutuksen toteuttamista nykyisen järjestäjätahon, kunnan omana toimintana. Nykyinen kunnan maksuosuus todellisista opiskelijakohtaisesta maksusta on noin 50 % valtionosuuden lisäksi.

Valtiovallan tulee turvata, että lainuudistuksen tavoite koko ikäluokan koulutuksesta toteutuu. Lukiokoulutuksen saavutettavuus tulee turvata siten, että nuorilla on tosiasialliset mahdollisuudet hakeutua joko lukiokoulutukseen tai ammatilliseen koulutukseen.

Joutsan kunta painottaa huomioimaan erityisesti sitä, että vahvoilla järjestäjillä on mahdollisuudet pitää kattavaa toimipisteverkkoa maakunnan eri osissa ja sitä kautta turvata lukiokoulutuksen saatavuus myös maakunnan äärilaidoilla. Ehdotettu lakimuutos edellyttää uudelta lukiokoulutuksen järjestäjältä riittävien taloudellisten resurssien lisäksi opiskelun kannalta turvallisia ja terveellisiä tiloja ja välineitä sekä riittävästi kelpoista henkilökuntaa.

Lisäksi lakiuudistuksessa tulee huomioida, että nykyisellään maaseutumaisissa kunnissa perusopetuksen yläkoulun ja lukion opettajat muodostavat yhtenäisen opetushenkilökunnan. Tämä takaa yläkoulun oppilaille korkeatasoista aineenopettajan antamaa opetusta. Esitetty lakiehdotus ei saa heikentää perusopetuksen laatua.

Rahoitusmuodoista saavutettavuusrahoitusosuus on merkittävin maaseudun nuorten lukiokoulutuksen turvaajana. Myös harkinnanvarainen rahoitusosuus vahvistaa uusien järjestäjien mahdollisuutta kehittää tulevaa lukioverkkoa palvelemaan maakunnan eri alueiden lukiokoulutusta.

Vapaa sivistystyö on maaseudulla asuvien kuntalaisten tärkeä sivistystasoa nostava koulutusmuoto. Kansalaisopistojen toinen tärkeä tehtävä on aikuisten harrastustoiminnan mahdollistaminen. Kolmanneksi se mahdollistaa maaseudun lapsille musiikki- ja taidekouluun hakeutumisen. Useat ovat jatkaneet siitä ammattiin saakka. Näitä mahdollisuuksia ei saa kaventaa uudessa rahoitusmallissa.

Vertailtaessa kaupunkien ja maaseudulla olevien kansalaisopistojen maksuja, voidaan todeta että maaseudulla kurssimaksut ovat huomattavasti halvempia kuin kaupungeissa. Tämä on mahdollistanut myös vähävaraisten kansalaisopiston kursseille osallistumisen.

Päivi Hakulinen
peruspalvelujohtaja